

Drammen, 28. august 2020

En lovendring kan føre til mer tap av natur

Leserinlegg

Medvirkning er en av de viktigste brikkene i lokaldemokratiet. Men innbyggernes rett til å bli hørt forsvinner når kommunene får ta beslutninger bak lukkede dører.

En lovendring kan føre til tap av mer natur.

Medvirkning er en av de viktigste brikkene i lokaldemokratiet. Men innbyggernes rett til å bli hørt forsvinner når kommunene får ta beslutninger bak lukkede dører. Vi ønsker derfor ikke en lovendring som gjør det lettere å gi dispensasjoner fra kommunenes planer.

Arealforvaltning gjennom plan

Natur og arter utryddes i en skremmende fart, og arealendringer er den viktigste årsaken. Bit-for-bit nedbygging fører til tap av viktige natur- og friluftsområder. For å stanse dette er vi avhengig av at kommunene tar beslutninger om et område skal bygges ut eller bevares, basert på best mulig tilgjengelig kunnskap. Langsiktig planlegging og åpne prosesser må være regelen for arealforvaltningen, ikke tillatelser gjennom unntak. Gjennom Plan- og bygningsloven legges det til rette for at alle interesser blir hørt når kommunen planlegger og forvalter sine arealer. Når arealbruk blir styrt gjennom plan skaper det forutsigbarhet for innbyggerne, og en best mulig likebehandling. I normale planprosesser avholdes det høringsrunder med faste frister. Hensikten med dette er at saken skal bli best mulig opplyst, slik at politikerne kan ta beslutninger på rett grunnlag. Da inviteres både utbyggere, myndigheter, organisasjoner og private til å si sin mening om gitte forslag. Det kan være krevende å følge med i planprosesser, men medvirkning er en essensiell del av plansystemet og det direkte demokratiet. På denne måten skapes også forutsigbarhet og en helhetlig forvaltning. Men ingen lov uten unntak: det finnes også bestemmelser for når kommunen kan gi dispensasjon fra planer. I dag er loven utformet slik at kommunene bare kan gi dispensasjon dersom fordelene ved å gi dispensasjon er *klart større* enn ulempene.-Regjeringen har nå på høring et forslag om diverse endringer i Plan- og bygningsloven, hvor de blant annet ønsker å lempe på kravene for å innvilge dispensasjon. Departementet ønsker å senke terskelen for dispensasjon ved å fjerne dagens strenge krav til interesseovervekt ved vurderingen av fordeler og ulemper. Og hvorfor er det så farlig, tenker du kanskje?

Plan vs. byggesak

Begrunnelsen for lovendringen påstås å være behov for mer lokalt selvstyre og raskere saksbehandling i kommunene. Men hva skjer med lokaldemokratiet når planprosessene med et pennestrøk kan overstyres av enkeltvedtak om dispensasjon?

I 100-metersbeltet, i strandsonen, er i prinsipp all bygging forbudt. Så når tall fra Viken fylkeskommune viser at 53% av strandsonearealet i Viken er bebygd, innebærer det at det er gitt mange dispensasjoner. Dette er altså saker som ikke har vært på høring hos allmenne interesser, og som man bare kan finne ved å grave i postlister. Ifølge tall fra Kostra har Nesbyen kommune 100% positive svar i dispensasjonssaker, etterfulgt av Hemsedal med 51 % positive svar. (Nøkkeltall: Plan, byggesak og miljø 2019). Tallene sier ikke noe om hva slags saker dette er, bare at det er gitt dispensasjon fra plan. Og det er ikke de små endringene i en fasade eller et takvindu vi er bekymret for. Dispensasjoner kan også bli innvilget i saker som dreier seg om tiltak i strandsonen, omdisponering av dyrka mark/jordvern, nedbygging av myr og hyttebygging og andre tiltak innenfor fjell- eller markagrenser. Det er muligheten til å si fra om små deler av viktig natur sett fra et helhetlig perspektiv, vi mister ved dispensasjonsvedtak.

En skissert løsning på problematikken er å skille mellom dispensasjon i plan og byggesak. Dette anser vi som en mer fornuftig løsning enn å lempe på krav for alle dispensasjoner.

I strid med forskningen

I 2018 publiserte uavhengige forskere en evalueringsrapport av Plan- og bygningsloven. Hadde loven fungert etter hensikten etter revideringen i 2008? Det hadde den ikke, konkluderte forskerne, som fant at hensynet til naturmangfold og jordvern ikke ivaretas i så stor grad som lovgivers intensjon hadde vært. Deres forslag til forbedringer var å styrke planarbeidet i norske kommuner, styrke rettsvernet til naturmangfold og jordvern, og de mente også at en miljøklagenemnd burde opprettes som kontrollorgan.

De påpekte at dispensasjoner ofte blir brukt som en sikkerhetsventil for å «modernisere planen». Dette er kanskje vanligst i kommuner som har gamle planer og lite kapasitet, og dermed også svekket styringsevne. I rapporten beskrives små kommuner med gamle reguleringsplaner som burde vært revidert opp mot nye styringssignaler og miljøutvikling, men der kapasitet setter en stopper for det. Og der det «repareres» med dispensasjoner. Å gi dispensasjon kan derfor bli en enklere og mindre krevende «snarvei» for kommuner med mindre kapasitet og gamle planer. Når vi vet at små kommuner også kan ha mindre kompetanse om natur og miljø, kan dette bli et alvorlig problem, og naturen blir taperen.

Vi mener:

Bruk av areal skal ikke bestemmes bak lukkede dører. Denne lovendringen vil være med på å svekke det direkte demokratiet og skape større usikkerhet om hva som gjelder i kommunene, både blant innbyggere, politikere og ansatte. Vi har sett fra lokale saker at små forhold i kommuner kan gagne dem med de rette kontaktene. Forskjellsbehandling kan føre til dårlige naboforhold og konflikter som ender i rettssystemet. Og verst av alt er at naturen og allmenne interesser mister sin stemme.

På vegne av tilslutta organisasjoner i Forum for natur og friluftsliv Østfold, Akershus og Buskerud i Viken fylke og Oslo ber vi Stortinget om å forkaste forslaget til endring i Plan- og bygningslovens § 19-2. Vi behøver en innstramning av dispensasjonspraksisen, ikke det motsatte.

Kilder:

(https://viken.no/f/p1/i0e8a3ade-7aa4-4fd5-ac7a-de3443159da7/vi-i-viken-kortversjon_kunnskapsgrunnlag.pdf)

<https://www.sabima.no/lovedringer-som-truer-naturen/>

